

How to การสร้าง

ระบบนิเวศ การเรียนรู้

เพื่อการจัดการศึกษาสำหรับโลกยุคใหม่

How to การสร้าง

ระบบนิเวศ การเรียนรู้

เพื่อการจัดการศึกษาสำหรับโลกยุคใหม่

379.12
ส 691ก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

How to การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาสำหรับโลกยุคใหม่

กรุงเทพฯ: 2567

46 หน้า

ISBN: 978-616-270-464-2

1. ระบบนิเวศการเรียนรู้ 2. การจัดการศึกษา 3. โลกยุคใหม่ 4. สื่อประชาสัมพันธ์

How to การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาสำหรับโลกยุคใหม่

สิ่งพิมพ์ สกศ.

ลำดับที่ 9/2567

ISBN :

978-616-270-464-2

พิมพ์ครั้งที่ 1

พฤษภาคม 2567

จำนวนพิมพ์

700 เล่ม

พิมพ์เผยแพร่โดย

กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ : 0-2668-7123 ต่อ 2522

โทรสาร : 0-2243-1129

เว็บไซต์ : <http://www.onec.go.th>

บริษัท เอส บี เค การพิมพ์ จำกัด

92/6 หมู่ที่ 3 ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี

จังหวัดสมุทรปราการ 10540

โทรศัพท์ 0-2178-8794-5

โทรศัพท์ 098-794-1644

โทรสาร 0-2178-8796

สำนักพิมพ์

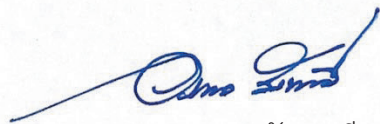

คำนำ

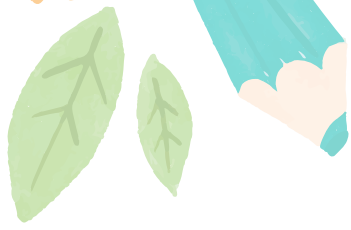
หนังสือ **“How to การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาสำหรับโลกยุคใหม่”** จัดทำขึ้นเพื่อสรุปผลการศึกษาของโครงการจัดทำแผนขับเคลื่อนระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ศักยภาพของคนไทย 4.0 ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในปีงบประมาณ 2566 โดยที่ผ่านมาในปีงบประมาณ 2564 - 2565 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ทำการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ศักยภาพคนไทย 4.0 ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

ในปีงบประมาณ 2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จากสถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 8 แห่ง ที่ตั้งอยู่ในชุมชนเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว รวมถึงไปถึงทำการศึกษาการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 ของคนแต่ละช่วงวัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นองค์ความรู้ที่จะช่วยพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้ตามบริบทของสังคมไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่สนใจ ตลอดจนสถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

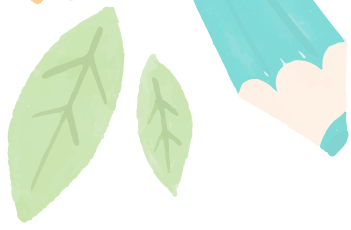

นายอรรถพล สังขวาสี
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	3
สารบัญ	5
ทำความรู้จักกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในบริบทของสังคมไทย	7
การติดตามประเมินผลการทดลองนำร่อง รูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้	13
โรงเรียนบ้านหนองปลาไหลราษฎร์บำรุง จังหวัดฉะเชิงเทรา	14
โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) จังหวัดตราด	16
โรงเรียนบ้านหนองสทิต จังหวัดฉะเชิงเทรา	18
โรงเรียนวัดหัวสำโรง (ศรีราษฎร์บำรุง) จังหวัดฉะเชิงเทรา	20
โรงเรียนวัดแหลมฉับ จังหวัดชลบุรี	22
โรงเรียนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	24
ศูนย์การเรียนรู้ธนาคารปูม้าบ้านไต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	26
โรงเรียนบ้านไผ่ไทย จังหวัดกระบี่	28
การเข้าถึงและความต้องการประเภทของ สื่อประชาสัมพันธ์ของคนแต่ละช่วงวัย	30
บรรณานุกรม	37
คณะผู้จัดทำ	39

ทำความรู้จักกับระบบนิเวศการเรียนรู้ ในบริบทของสังคมไทย

“คนไทย 4.0” ควรเป็นแบบไหน

คนไทย 4.0 คือ ลักษณะของคนไทยที่มีผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand) ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาระบบประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องอ้างความเป็นไทย และแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือ เป็นคนดี มีคุณธรรมยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐาน ในการพัฒนาบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) โดยมีคุณลักษณะขั้นต่ำ ดังต่อไปนี้

ผู้เรียนรู้

เพื่อสร้างและ
คุณภาพชีวิตที่ดี

- มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้
- มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- มีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้อบด้านต่าง ๆ
- มีสุนทรีย์
- รักและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย
- มีทักษะชีวิต
- ความพอเพียง

ผู้ร่วม สร้างสรรค์ นวัตกรรม

เพื่อสังคมที่มั่นคง
มั่งคั่ง ยั่งยืน

- เป็นผู้มีความรู้ทางปัญญา
- ทักษะศตวรรษที่ 21
- ความฉลาดทางดิจิทัล
- ทักษะการคิดสร้างสรรค์
- ทักษะข้ามวัฒนธรรม
- สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์
- มีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ

พลเมืองที่ เข้มแข็ง

เพื่อสันติสุข

- ✓ เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น
- ✓ รู้ถูกผิด
- ✓ มีจิตสำนึกพลเมืองไทยและพลโลก
- ✓ มีจิตอาสา
- ✓ มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วม
ในการพัฒนาชาติ

ระบบนิเวศการเรียนรู้ คืออะไร?

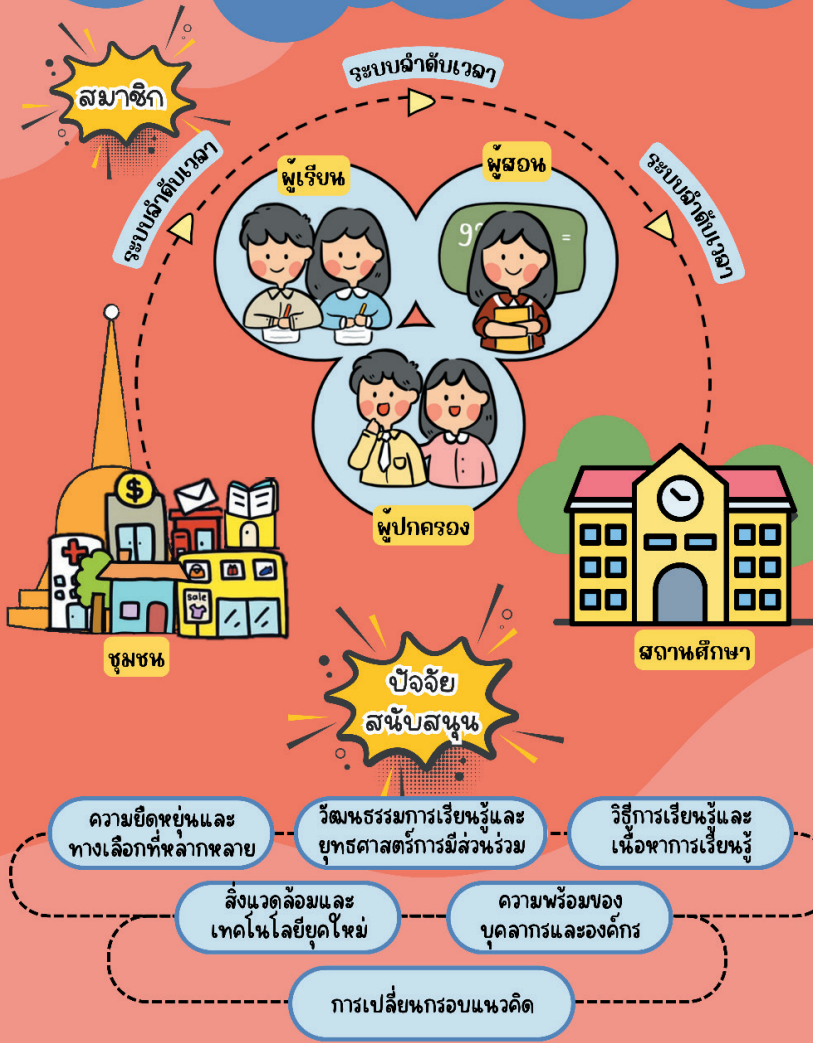
ระบบนิเวศการเรียนรู้ คือ ระบบความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้รอบตัวผู้เรียนที่เน้นพัฒนา ผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยอาศัย กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ซึ่งเอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

ระบบนิเวศการเรียนรู้ในบริบทสังคมไทย

ระบบนิเวศการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 2 ส่วนหลัก คือ **สมาชิกในระบบนิเวศการเรียนรู้** และ **ปัจจัยสนับสนุนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้** ดังภาพ

LEARNING ECOSYSTEM

ระบบนิเวศการเรียนรู้

สมาชิกในระบบนิเวศการเรียนรู้ ประกอบด้วย สมาชิก 5 ส่วนสำคัญ คือ

1. **ผู้เรียน** เป็นผู้ต้องการเติบโต กระหายในการเรียนรู้ และเป็นผู้เรียนรู้
2. **ผู้ปกครอง** เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ให้ทรัพยากร ประสพการณ์ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษา/ โค้ช
3. **สถานศึกษา** เป็นหน่วยเตรียมพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือและจัดหาทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้
4. **ผู้สอน/ ครู/ อาจารย์** เป็นผู้เข้าใจศาสตร์ต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง สามารถเชื่อมโยง ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจ รวมถึงการเป็นที่ปรึกษา/ โค้ช
5. **สังคม/ ชุมชน** เป็นแหล่งทรัพยากรทางการเรียนรู้ ให้ประสพการณ์ตรง สนับสนุน และร่วมแบ่งปันในมิติต่าง ๆ

ปัจจัยสนับสนุนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้

การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้มีปัจจัยสนับสนุนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่

1. **การเปลี่ยนกรอบความคิด** มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ คือ การทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ดำเนินพฤติกรรมให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของการเรียนรู้ พัฒนาให้มีความคิดเชิงระบบที่สามารถมองสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์
2. **ความพร้อมของบุคลากรและองค์กร** มีการเตรียมความพร้อมใน 4 บทบาท ได้แก่

1) บทบาทผู้สอน ทำหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าประสงค์ของการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

2) บทบาทโค้ช เป็นเสมือนเพื่อน/พี่/น้องให้คำแนะนำ ตักเตือนช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สำเร็จ

3) บทบาทผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้ให้บริการชั้นเลิศ แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกอยากเรียน เข้าใจ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

4) บทบาทที่ปรึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่ตนมีความรอบรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

3. สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยียุคใหม่ เป็นการจัดเตรียมอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเน้นการสร้างความประทับใจให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน รวมถึงผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่จะมีสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดี มีเทคโนโลยียุคใหม่ทั้งส่วนของฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่เพียงพอ มีระบบออนไลน์ต่าง ๆ ที่ประสานสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้งานได้ง่าย

4. วิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้ โดยวิธีการเรียนรู้ มีการออกแบบการถ่ายทอดความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทบทวนข้อดี ข้อเสียของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงมีการปรับปรุงวิธีเรียนให้ง่ายและสะดวกขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ที่เหมาะสม เรียนรู้จากปัญหาจริง ทดลองปฏิบัติ ลงมือทำ รวมถึงคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามวัย

สำหรับเนื้อหาการเรียนรู้มีการทบทวนเนื้อหา ทำความเข้าใจหาข้อมูลใหม่ ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้เนื้อหามีความครบถ้วนและทันสมัย รวมถึงมีการแสวงหาคำตอบจากคำถามที่ไม่สามารถตอบผู้เรียนในชั้นเรียนได้

5. วัฒนธรรมการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม

มุ่งเน้นการเปิดให้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดและกระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การเรียนรู้วิถีชีวิตด้วยการพัฒนากิจกรรมที่มีอยู่ในโรงเรียน อาทิ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงรายชั้นเรียน กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน และกิจกรรมกลุ่มยุวเกษตรกร ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน สร้างความรู้ สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับนักเรียนเพิ่มเติมความรู้ใหม่ ๆ และการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ทันกับโลกยุคดิจิทัล พร้อมทั้งขยายเครือข่ายให้แก่เพื่อนร่วมอุดมการณ์หรือโรงเรียนที่มีความสนใจ

6. ความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย

มีการพัฒนาช่องทางการสื่อสารกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง สถานศึกษา และชุมชนเพื่อร่วมกันสร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายแก่ผู้เรียน อาทิ การเรียนรู้เพื่ออาชีพ การเพิ่มทางเลือกในการเรียนรู้ การหาทางออกสำหรับการแก้ปัญหาในการเรียน การจัดการเรียนกรณีผู้เรียนออกจากโรงเรียนกลางคัน มีการทบทวนข้อดีข้อเสียของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ให้ง่าย สะดวก และมีความยืดหยุ่นมากขึ้น

NOTED

ระบบนิเวศการเรียนรู้ประกอบด้วยสมาชิกที่สำคัญ คือ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง โดยมีสถานศึกษาและชุมชนเป็นหน่วยสนับสนุนสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ มีระบบลำดับเวลาที่แสดงประวัติศาสตร์ของบุคคล/สถานศึกษา/ชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ตามบริบทของพื้นที่ที่มีปัจจัยสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ 6 ด้าน ได้แก่ (1) การเปลี่ยนกรอบความคิด (2) ความพร้อมของบุคลากรและองค์กร (3) สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยียุคใหม่ (4) วิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้ (5) วัฒนธรรมการเรียนรู้ยุทธศาสตร์

การมีส่วนร่วม และ (6) ความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย เป็นฐานของการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยแต่ละด้านจะมากหรือน้อยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566)

การติดตามประเมินผลการทดลองนำร่อง รูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้

ในปีงบประมาณ 2566 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ติดตามประเมินผลการทดลองนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ตามปัจจัยสนับสนุนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) การเปิดกรอบความคิด (2) ความพร้อมของบุคลากรและองค์กร (3) สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยียุคใหม่ (4) วิธีเรียนและเนื้อหาการเรียนรู้ (5) วัฒนธรรมการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และ (6) ความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย จากสถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 8 แห่ง ที่ตั้งอยู่ในชุมชนเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. ชุมชนเกษตรกรรม

- 1) โรงเรียนบ้านหนองปลาไหลราษฎร์บำรุง จังหวัดฉะเชิงเทรา
- 2) โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) จังหวัดตราด

2. ชุมชนอุตสาหกรรม

- 1) โรงเรียนบ้านหนองสทิต จังหวัดฉะเชิงเทรา
- 2) โรงเรียนวัดหัวสำโรง (ศรีราษฎร์บำรุง) จังหวัดฉะเชิงเทรา
- 3) โรงเรียนวัดแหลมฉับ จังหวัดชลบุรี

3. ชุมชนท่องเที่ยว

- 1) โรงเรียนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) ศูนย์การเรียนรู้ธนาคารปูม้าบ้านใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 3) โรงเรียนบ้านไผ่ไทย จังหวัดกระบี่

สถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้มีแนวทางการการขับเคลื่อนระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านหนองปลาไหลราษฎร์บำรุง จังหวัดฉะเชิงเทรา

บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองปลาไหลราษฎร์บำรุง ตั้งอยู่ที่ 1/1 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอบางพลาย จังหวัดฉะเชิงเทรา เปิดทำการเมื่อ พ.ศ. 2515 และดำเนินการในฐานะโรงเรียนขยายโอกาสตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีนักเรียน จำนวน 189 คน เป็นนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 32 คน ระดับประถมศึกษา (ป.1-6) จำนวน 103 คน และระดับมัธยมศึกษา (ม.1-3) จำนวน 54 คน โรงเรียนมีบุคลากรทางการศึกษา รวมจำนวนทั้งสิ้น 18 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 13 คน พนักงานราชการ จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่อื่น จำนวน 3 คน

ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ของ โรงเรียนบ้านหนองปลาไหลราษฎร์บำรุง มีดังนี้

การเปลี่ยน กรอบความคิด

- จัดการเรียน การสอนให้ผู้เรียน มีความรู้ มีทักษะ ที่สอดคล้องกับ หลักสูตร มีสมรรถนะ ด้านวิชาการ รู้ความเป็นสากล

ความพร้อมของ บุคลากรและองค์กร

- พัฒนาบุคลากร ให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานวิชาชีพ

สิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยียุคใหม่

- ปรับปรุงและ พัฒนาทรัพยากร เพื่อการเรียน การสอนให้เพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

วิธีเรียนและเนื้อหา การเรียนรู้

- ออกแบบการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน
 - เรียนรู้อาชีพดั้งเดิม ของชุมชนที่เกี่ยวข้อง กับเกษตรกรรมและ อาชีพอื่นที่ผู้เรียนสนใจ
 - พัฒนาศักยภาพ ในการจัดการ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี
 - ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้ เหมาะสมกับสถานการณ์

วัฒนธรรมการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วม

- พัฒนาชุมชนให้เป็น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เปิดโอกาสให้ ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วม เช่น เชิญผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์ชาวบ้าน ในชุมชนเป็นวิทยากร ในการเรียนรู้/ กิจกรรมต่าง ๆ

ความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย

- จัดกิจกรรม ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียน
 - มีส่วนร่วม ในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม
 - ได้เรียนรู้และลงมือ ปฏิบัติจริง
 - มีวิธีการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ ในชุมชน สวนเกษตรกร ในชุมชน วัด มัสยิด

2. โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) จังหวัดตราด

บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ถนนแหลมมอ-บางกระดาน บ้านบางปิดล่าง ตำบลบางปิด อำเภอลแหลมมอ จังหวัดตราด ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2480 ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2551 มีการคววมรวมโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการสองตำบลของอำเภอลแหลมมอจำนวน 5 โรงเรียน และรวมเป็นศูนย์ปัญญาวิทยาคาร ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนวัดทองธรรมชาติ โรงเรียนบ้านธรรมชาติล่าง โรงเรียนบ้านอ่าวตาลคู่ โรงเรียนวัดบางปิดบน และโรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) โดยศูนย์ปัญญาวิทยาคารมีการเชื่อมโยงภารกิจการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กเข้าด้วยกันในรูปแบบการรวมโรงเรียนและชั้นเรียนแบบศูนย์การเรียน ใช้สถานที่ของโรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) เป็นสถานที่ให้บริการจัดการศึกษาร่วมกัน ให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน ในส่วนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 ให้จัดการเรียนการสอนยังที่ตั้งของแต่ละโรงเรียนตามเดิม แต่ส่งเสริมให้ครูปฐมว้ยทำงานร่วมกันในลักษณะภาคีเครือข่ายความร่วมมือ

ปัจจุบันศูนย์ปัญญาวิทยาคาร มีนักเรียนจำนวน 258 คน แบ่งเป็นนักเรียนระดับปฐมว้ยจำนวน 73 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 186 คน มีบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 14 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ จำนวน 8 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 คน

ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ศักยภาพของคนไทย 4.0 ของโรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) มีดังนี้

การเปลี่ยน กรอบความคิด

- ผู้เรียน : สร้างโอกาสและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
- คณะกรรมการสถานศึกษา : ร่วมพัฒนาศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
- ผู้บริหาร/ครูผู้สอน : จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงาน

ความพร้อมของ บุคลากรและองค์กร

- พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพและนิเทศติดตามโดยใช้กระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่อง

สิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยียุคใหม่

- พัฒนาอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเน้น สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีระบบ สัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต และระบบสารสนเทศ

วิธีเรียนและเนื้อหา การเรียนรู้

- ส่งเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้เรียนรู้ตามความสามารถของตน
- จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นทักษะกระบวนการคิด และประกอบอาชีพในอนาคต สนับสนุนให้มีการฝึกและปฏิบัติ ในสถานที่ทำงานจริง เน้นสร้างสรรค์ชิ้นงาน/ผลงาน/ นวัตกรรม จากการปฏิบัติ ด้วยตนเอง

วัฒนธรรมการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วม

- พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม โดยสร้างเครือข่ายในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีคุณภาพ

ความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย

- จัดการเรียนรู้แบบชุมนุม ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ เช่น ชุมนุมดนตรีไทย ชุมนุมหัตถกรรม ชุมนุมคหกรรม ชุมนุมเปิดโลกกว้าง สร้างอาชีพกับ เศรษฐกิจพอเพียง

3. โรงเรียนบ้านหนองสทิต จังหวัดฉะเชิงเทรา

บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองสทิต ตั้งอยู่เลขที่ 82 หมู่ 11 ตำบลหัวสำโรง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ด้านหลังนิคมอุตสาหกรรมห่างออกไปประมาณ 9 กิโลเมตร เปิดสอนนักเรียน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปัจจุบันมีนักเรียน จำนวน 101 คน แบ่งเป็นระดับปฐมวัย จำนวน 22 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 79 คน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มได้เข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม โดยโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร้องทางการเรียนรู้เข้าเรียน จำนวน 3 คน และพิการซ้ำซ้อน จำนวน 1 คน มีบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ข้าราชการครู จำนวน 7 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 คน

โรงเรียนบ้านหนองสทิต มีความโดดเด่นในแง่ความร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคส่วนต่าง ๆ สะท้อนผ่านอาคารสถานที่ โครงการพัฒนาผู้เรียนที่มีความหลากหลาย อาทิ อาคารเรียนแบบ สปช. 104/26 ซึ่งได้รับเงินบริจาคจากสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ ชมรมผู้บริหารเกตเวย์ซิตี้ บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด (โรงงานเกตเวย์ซิตี้) โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ ตลอดจนชาวบ้านและประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนี้ สนามเด็กเล่น “ลานเล่นบรีส” ก็ยังได้รับการบริจาคงบประมาณจาก บริษัท ยูนิลีเวอร์ ประเทศไทย จำกัด เช่นเดียวกัน

ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านหนองสทิต มีดังนี้

การเปลี่ยน กรอบความคิด

- พัฒนาระบบ
การบริหาร
จัดการศึกษา
รวมทั้งส่งเสริม
ศักยภาพครูและ
นักเรียน

ความพร้อมของ บุคลากรและองค์กร

- พัฒนาครูผู้
สอนมืออาชีพ
ทั้งการพัฒนาตนเอง
การใช้สื่อและ
เทคโนโลยี
สารสนเทศและ
นวัตกรรม
ในการจัดการเรียนรู้
- ให้บุคลากรทุกฝ่าย
มีส่วนร่วม
ในการวางแผน
และปฏิบัติงาน

สิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยียุคใหม่

- ปรับปรุงภูมิทัศน์
ของโรงเรียน
ให้มีความสะอาด
ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- ใช้สื่อและเทคโนโลยี
สารสนเทศและ
นวัตกรรม
ในการจัดการเรียนรู้

วิธีเรียนและเนื้อหา การเรียนรู้

- จัดกิจกรรมการเรียน
การสอนที่หลากหลาย
 อาทิ
 - ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
และลงมือปฏิบัติผ่าน
กิจกรรมของกลุ่มสาระต่าง ๆ
 - พัฒนาทักษะการคิด
ผู้เรียนได้แสดง
ความคิดเห็นในชั้นเรียน
 - พัฒนาความรู้และ
ทักษะการดำรงชีวิต
และสร้างอาชีพ เช่น
การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์
การเลี้ยงปลา
การแยกขยะเพื่อนำไปขาย

วัฒนธรรมการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วม

- ใช้ยุทธศาสตร์การมี
ส่วนร่วมในการจัด
การศึกษา โดยประสาน
ความร่วมมือระหว่าง
โรงเรียน ผู้ปกครอง
ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ
ในชุมชนซึ่งใกล้ชิดพื้นที่
อุตสาหกรรม
ผ่านกิจกรรม CSR เช่น
การสอนทำน้ำหมัก
อินทรีย์ การปรับปรุง
อาคารสถานที่
การจัดอบรม
การแยกขยะ
การเข้าร่วมประเพณี
ท้องถิ่น

ความยืดหยุ่นและทาง เลือกที่หลากหลาย

- จัดกิจกรรม
การเรียนการสอน
และแหล่งเรียนรู้
ภายในโรงเรียน
ที่หลากหลาย
ให้ผู้เรียนได้เลือกใช้
เช่น ห้องสมุด
ห้องคอมพิวเตอร์
แปลงปลูกผัก
โรงเพาะเห็ด
สวนป่า

4. โรงเรียนวัดหัวสำโรง (ศรีราชภรณ์บำรุง) จังหวัดฉะเชิงเทรา

บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนวัดหัวสำโรง (ศรีราชภรณ์บำรุง) ตั้งอยู่เลขที่ 28 หมู่ที่ 2 บ้านหัวสำโรง ตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ด้านหลังนิคมอุตสาหกรรมห่างออกไปประมาณ 8 กิโลเมตร เปิดสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปัจจุบันมีนักเรียน จำนวน 426 คน แบ่งเป็นระดับปฐมวัย จำนวน 81 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 256 คน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 89 คน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มได้เข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม โดยโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองทางการเรียนรู้เข้าเรียน จำนวน 11 คน บกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ จำนวน 5 คน และบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 2 คน มีบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ข้าราชการครู จำนวน 16 คน พนักงานราชการ จำนวน 1 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 21 คน

ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ศักยภาพของคนไทย 4.0 ของโรงเรียนวัดหัวสำโรง (ศรีราชภรณ์บำรุง) มีดังนี้

การเปลี่ยน กรอบความคิด

- ผู้เรียน : พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรม จริยธรรม
- ผู้ปกครอง : ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ครูผู้สอน : พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ความพร้อมของ บุคลากรและองค์กร

- บริหารจัดการขับเคลื่อนภารกิจงาน 3 ด้าน ตาม OQM model ได้แก่ การเพิ่มโอกาสแก่ผู้เรียน (opportunity) การพัฒนาด้านคุณภาพ (quality) และการพัฒนาด้านคุณธรรม (moral)
- ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถทักษะทางวิชาการและเข้าร่วมการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

สิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยียุคใหม่

- โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนการสอน
- มีศูนย์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
- ตำบลหัวสำโรง (วัฒนธรรมของเขมรและลาวพวน)
- ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

วิธีเรียนและเนื้อหา การเรียนรู้

- มีการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเลือกใช้สื่อที่หลากหลาย มีการสอนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น วิถีชีวิตชุมชน การส่งเสริมศิลปะพื้นบ้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะชีวิต

วัฒนธรรมการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วม

- สร้างภาคีเครือข่ายโดยประสานสัมพันธ์ชุมชนในการบริหารจัดการ และได้รับการสนับสนุนจากกิจกรรม CSR ของบริษัทต่าง ๆ ในเขตนิคมอุตสาหกรรม ทั้งการสนับสนุนในการปรับปรุงอาคารสถานที่ และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

ความยืดหยุ่นและทาง เลือกที่หลากหลาย

- จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ครอบคลุมความสนใจของผู้เรียน
- แก้ปัญหาด้านการเรียนรู้ เช่น ทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง ส่งเสริมเรื่องอาชีพให้กับผู้เรียน
- หาทุนการศึกษาให้เด็กที่มีปัญหาทางการเงิน

5. โรงเรียนวัดแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนวัดแหลมฉบัง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านแหลมฉบัง ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสครีราชา จังหวัดชลบุรี ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2472 จากความร่วมมือและการร่วมแรงร่วมใจระหว่างชาวบ้านและเจ้าอาวาสวัดแหลมฉบัง (เก่า) ในสมัยนั้นโรงเรียนวัดแหลมฉบังเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปัจจุบันมีนักเรียน จำนวน 274 คน และ 11 ห้องเรียน โดยแบ่งเป็นระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 54 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 148 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 72 คน มีบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 14 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 18 คน

ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ศักยภาพของคนไทย 4.0 ของโรงเรียนวัดแหลมฉบัง มีดังนี้

การเปลี่ยน กรอบความคิด

- ผู้เรียนมีสมรรถนะ และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตาม ที่การศึกษา ขั้นพื้นฐานกำหนด มีคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทย ตลอดจนมีทักษะ ในการใช้เทคโนโลยี

ความพร้อมของ บุคลากรและองค์กร

- พัฒนาระบบบริหารจัดการ โดย
 - ยึดหลักธรรมาภิบาล
 - ระบบประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษา
- พัฒนาบุคลากรให้มี
 - ความรู้ ความสามารถ
 - เป็นผู้ นำ การเปลี่ยนแปลง
 - จัดสวัสดิการเพื่อ เสริมสร้างขวัญ กำลังใจ

สิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยียุคใหม่

- สภาพแวดล้อม มีบรรยากาศร่มรื่น สะอาด สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้

วิธีเรียนและเนื้อหา การเรียนรู้

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยคำนึงถึง ความแตกต่าง และความถนัดของ ผู้เรียน เช่น ห้องเรียนกลับด้าน บทเรียนแสวงรู้ บนสื่อออนไลน์ คำยภาษาอังกฤษ การสอนทักษะ วิชาชีพร่าง

วัฒนธรรมการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วม

- ให้ชุมชน องค์กรเอกชน บริษัทจากเขตนิคม อุตสาหกรรม เข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนา การศึกษา เช่น กิจกรรมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ปลูกป่าชายเลน

ความยืดหยุ่นและทาง เลือกที่หลากหลาย

- จัดกิจกรรม และรูปแบบ การเรียนรู้ ที่หลากหลาย เพื่อตอบสนอง ความต้องการ ของผู้เรียน ที่ต่างกัน

6. โรงเรียนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนเกาะสมุย ตั้งอยู่เลขที่ 14 หมู่ที่ 1 บ้านดอนรูป ตำบลลิปะน้อย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐแห่งเดียวในเกาะสมุย เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปัจจุบันมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,381 คน ซึ่งแบ่งออกเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 869 คน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 512 คน มีบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ข้าราชการครู จำนวน 63 คน พนักงานราชการ จำนวน 1 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 9 คน และเจ้าหน้าที่อื่น จำนวน 10 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 86 คน

ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ของโรงเรียนเกาะสมุย มีดังนี้

การเปลี่ยนแปลง กรอบความคิด

- มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ยืดหยุ่นรองรับนักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มทั่วไปหรือกลุ่มที่สนใจ

ความพร้อมของ บุคลากรและองค์กร

- ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นครูมืออาชีพ มีวินัย มีจรรยาบรรณของวิชาชีพ และมีจิตบริการต่อผู้เรียนและสังคม

สิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยียุคใหม่

- มีการใช้และพัฒนาเทคโนโลยีทันสมัยง่ายและสะดวกในการใช้ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง

วิธีเรียนและเนื้อหา การเรียนรู้

- มีการส่งเสริมด้านภาษา ห้องเรียนพิเศษ แผนการเรียน พาณิชยกรรม ให้ผู้เรียนนำไปต่อยอดได้
- มีการตั้งชมรมตามความสนใจของผู้เรียน เช่น ชมรมพิลึกล์ หมากระดาน

วัฒนธรรมการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วม

- ให้บุคคล ชุมชน และสังคมมีส่วนร่วม พัฒนานักเรียนโดยใช้วิทยากรจากท้องถิ่น เช่น การสอนภาษาเยอรมันโดยคนในชุมชนที่มีความรู้

ความยืดหยุ่นและทาง เลือกที่หลากหลาย

- พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น หากผู้เรียนมีปัญหาครูประจำชั้น เพื่อนและผู้ปกครอง ดูแลอย่างใกล้ชิด

7. ศูนย์การเรียนรู้ธนาคารปูม้าบ้านไต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บริบทของศูนย์การเรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้ธนาคารปูม้าบ้านไต้ ชุมชนบ้านไต้ยิงเพ็ชรพ้า ตำบลแม่น้ำ อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เข้าร่วมเป็น 1 ใน 5 ธนาคารปูในพื้นที่เกาะสมุย มีจุดมุ่งหมายเพื่อการอนุรักษ์พันธุ์ปู เต็มเต็ม เพิ่มจำนวนทรัพยากรทางทะเลภายใต้โครงการ “คืนปูม้าสู่ทะเลไทย” โดยสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล ศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และเป็นที่รู้จักในชื่อ “ธนาคารปูม้าบ้านไต้”

ธนาคารปูม้าบ้านไต้ ในฐานะแหล่งอนุบาลเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทางทะเลเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านไต้ ถูกพัฒนาขึ้นให้เป็นพื้นที่สำหรับปลูกจิตสำนึกและถ่ายทอดความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นศูนย์กลางที่จะเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนบ้านไต้ไว้ด้วยกัน อาทิ งานหัตถกรรมสานทางมะพร้าว การเรียนรู้อาหารพื้นถิ่น ขนมน้ำบ้านสมุนไพรไทย รวมถึงเป็นแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาแหล่งวัฒนธรรม รวมถึงการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนไปพร้อมกัน สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้แก่ผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมปล่อยลูกปูดูพระอาทิตย์ การศึกษาระบบนิเวศในชุมชน กิจกรรมสร้างสรรคงานหัตถกรรมสานทางมะพร้าว การทำขนมน้ำบ้าน การศึกษาวัฒนธรรมประจำถิ่น รวมถึงการเข้าถึงและเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน เป็นต้น

ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ของศูนย์การเรียนรู้ธนาคารปูม้าบ้านไต้ มีดังนี้

การเปลี่ยน กรอบความคิด

- เสริมสร้าง
ความตระหนัก
ในการอนุรักษ์
วัฒนธรรม
ภูมิปัญญา และ
ทรัพยากรธรรมชาติ

ความพร้อมของ บุคลากรและองค์กร

- ส่งบุคลากรไปอบรม
อย่างต่อเนื่อง
เพื่อพัฒนาตนเอง
เช่น
อบรมการทำเนื้อหา
เพื่อประชาสัมพันธ์
บนสื่อออนไลน์

สิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยียุคใหม่

- มีอุปกรณ์ที่จำเป็น
ต่อการเรียนรู้ที่ครบ
รวมถึงสถานที่
ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

วิธีเรียนและเนื้อหา การเรียนรู้

- ถ่ายทอดความรู้
ในการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมและ
ทรัพยากรธรรมชาติ
ในชุมชนให้ยั่งยืน เช่น
การอนุบาลลูกปู
การปล่อยปู
โดยการเรียนรู้
ที่ศูนย์ฯ ผู้เรียน
ทุกคนจะได้
ลงมือปฏิบัติจริง

วัฒนธรรมการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วม

- เป็นศูนย์กลาง
ที่เชื่อมโยง
กิจกรรมต่าง ๆ
ของชุมชนบ้านใต้
เข้าไว้ด้วยกัน เช่น
กิจกรรม
สานทางมะพร้าว
เรียนรู้ขนมพื้นบ้าน
เพื่อสร้างความตระหนัก
ในการอนุรักษ์
ธรรมชาติ รวมถึง
การสร้างรายได้และ
อาชีพในชุมชน

ความยืดหยุ่นและทาง เลือกที่หลากหลาย

- จัดกิจกรรม
ให้หลากหลาย
และแปลกใหม่
- ชักชวนเด็กในชุมชน
ที่มีปัญหาให้
ร่วมทำกิจกรรม เช่น
การเป็นมัคคุเทศก์
การทำเนื้อหา
เผยแพร่
บนสื่อออนไลน์

8. โรงเรียนบ้านไผ่ไทย จังหวัดกระบี่

บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านไผ่ไทย ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ถนนกระบี่ - เขาทอง ตำบลไผ่ไทย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปัจจุบันมีนักเรียน จำนวน 201 คน แบ่งเป็นระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 52 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 143 คน และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย/เรียนร่วม จำนวน 6 คน มีบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 3 คน ผู้ช่วยครู จำนวน 3 คน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ จำนวน 4 คน

ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านไผ่ไทย มีดังนี้

การเปลี่ยน กรอบความคิด

- พัฒนาผู้เรียน
มีสุขภาพกาย
สุขภาพจิตที่ดี
มีคุณธรรม
จริยธรรมมีความรู้
มีความสามารถ
ด้านภาษาต่างประเทศ
- ส่งเสริมคุณภาพ
บุคลากรและครู
ให้เป็นมืออาชีพ

ความพร้อมของ บุคลากรและองค์กร

- โรงเรียนมีบุคลากร
ที่มีคุณภาพ เพียงพอ
และส่งเสริม
การพัฒนาตนเอง
อย่างต่อเนื่อง
- มีการประเมิน
หลักสูตรอยู่เสมอ
โดยใช้ CIPP Model

สิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยียุคใหม่

- ใช้เทคโนโลยี
สนับสนุนการบริหาร
จัดการศึกษา
การจัดการเรียนรู้
เช่น การส่งงานและ
การติดตามงานผ่าน
LINE Application
- มีการจัด
สภาพแวดล้อม
บรรยากาศใน
โรงเรียนให้เอื้อ
ต่อการเรียนรู้
โดยความร่วมมือ
ของชุมชนและ
ผู้ประกอบการ

วิธีเรียนและเนื้อหา การเรียนรู้

- พัฒนานวัตกรรม
ในการเรียนรู้
ภาษาอังกฤษ
(แนวคิดค้นคว้า
เรื่องยาว)
เพื่อให้ผู้เรียน
ได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษ
ในสถานการณ์จริง
กับชาวต่างชาติ
ในสถานที่ท่องเที่ยว

วัฒนธรรมการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วม

- ใช้รูปแบบการบริหาร
โดยใช้นวัตกรรม
การบริหารจัดการ
สถานศึกษาแบบ
มีส่วนร่วม
“SAITHAI MODEL”
โดยการส่งเสริม
ให้หน่วยงาน
ภายนอกและชุมชน
เข้ามามีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษา

ความยืดหยุ่นและทาง เลือกที่หลากหลาย

- มีกิจกรรม
หลากหลาย
ที่เปิดโอกาส
ให้ผู้เรียนได้คิด
ริเริ่มสร้างสรรค์
รวมถึง ช่วยเพิ่มพูน
ทักษะต่าง ๆ
- โรงเรียนมีการทำ
MOU กับโรงแรม/
สถานประกอบการ
เพื่อให้เข้ามาฝึกอาชีพ
ที่หลากหลายให้แก่
ผู้เรียน

การเข้าถึงและความต้องการประเภทของ สื่อประชาสัมพันธ์ของคนแต่ละช่วงวัย

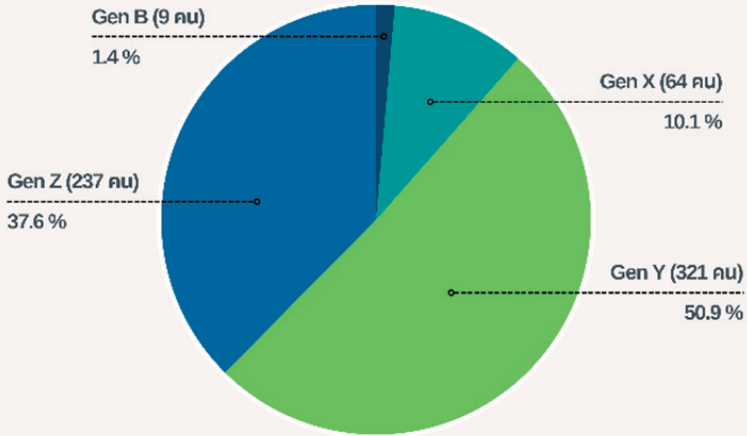
การศึกษาการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 ของคนแต่ละช่วงวัย ประกอบด้วย Generation (Gen)-B, Gen-X, Gen-Y และ Gen-Z มีผู้ให้ข้อมูลรวมจำนวน 758 คน แบ่งออกเป็นผู้ให้ข้อมูลที่มีอาชีพด้านการศึกษา จำนวน 631 คน และผู้ให้ข้อมูลที่มีอาชีพอื่น จำนวน 127 คน ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล

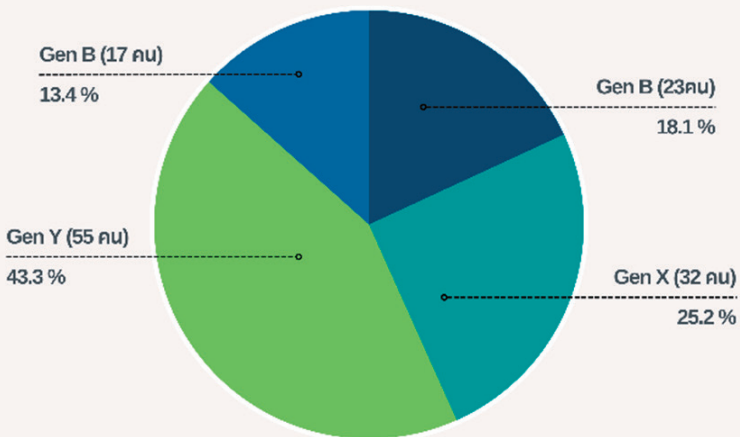
ผู้ให้ข้อมูลที่มีอาชีพด้านการศึกษา จำนวน 631 คน ประกอบด้วย ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ/พนักงานของรัฐตำแหน่งอื่น ๆ ข้าราชการที่เกษียณอายุราชการในตำแหน่งด้านการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น Gen B จำนวน 9 คน Gen X จำนวน 64 คน Gen Y จำนวน 321 คน และ Gen Z จำนวน 237 คน

ผู้ให้ข้อมูลที่มีอาชีพอื่น จำนวน 127 คน ประกอบด้วย เกษตรกร เจ้าของกิจการ ผู้ประสานงาน พนักงานบริษัทเอกชน แม่บ้าน รับจ้าง อาชีพอิสระ/ฟรีแลนซ์ NGOs บุคคลที่รอบสอบ บรรลุ/ว่างงาน ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ ข้าราชการบำนาญ ซึ่งแบ่งออกเป็น Gen-B จำนวน 23 คน Gen-X จำนวน 32 คน Gen-Y จำนวน 55 คน และ Gen-Z จำนวน 17 คน

สัดส่วนช่วงอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพด้านการศึกษา

สัดส่วนช่วงอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพด้านอื่น

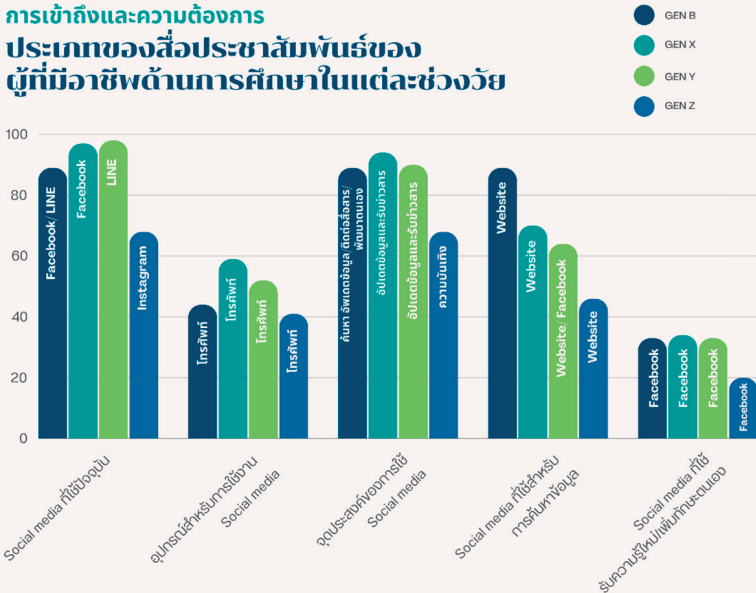

การศึกษาการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อ
 ประชาสัมพันธ์ ได้มีการสอบถามผู้ให้ข้อมูลในประเด็นที่น่าสนใจ
 ดังนี้ 1) Social media ที่ใช้ปัจจุบัน 2) อุปกรณ์สำหรับการใช้งาน
 Social media 3) จุดประสงค์ของการใช้ Social media 4) Social media
 ที่ใช้สำหรับการค้นหาข้อมูล และ 5) Social media ที่ใช้รับความรู้
 ใหม่/เพิ่มทักษะตนเอง ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งแบ่งตามช่วงอายุ
 และแยกตามกลุ่มอาชีพของผู้ให้ข้อมูล โดยหนังสือเล่มนี้ขอนำเสนอ
 สิ่งทีกลุ่มตัวอย่างเลือกเป็นอันดับแรกในแต่ละประเด็น ดังนี้

**การศึกษาการเข้าถึงและความต้องการประเภทของ
 สื่อประชาสัมพันธ์ของผู้ที่มีอาชีพด้านการศึกษา**

**การเข้าถึงและความต้องการ
 ประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ของ
 ผู้ที่มีอาชีพด้านการศึกษาในแต่ละช่วงวัย**

Gen B ส่วนใหญ่นิยมใช้ Facebook และ LINE ผ่านโทรศัพท์มือถือ เพื่อค้นหาและอัปเดตข้อมูล รวมถึงติดตามข่าวสาร และใช้เพื่อพัฒนาตนเอง โดยใช้งาน Website เพื่อค้นหาข้อมูลมากที่สุด และนิยมใช้งาน Facebook เพื่อรับความรู้ใหม่ ตลอดจนเพิ่มทักษะตนเอง

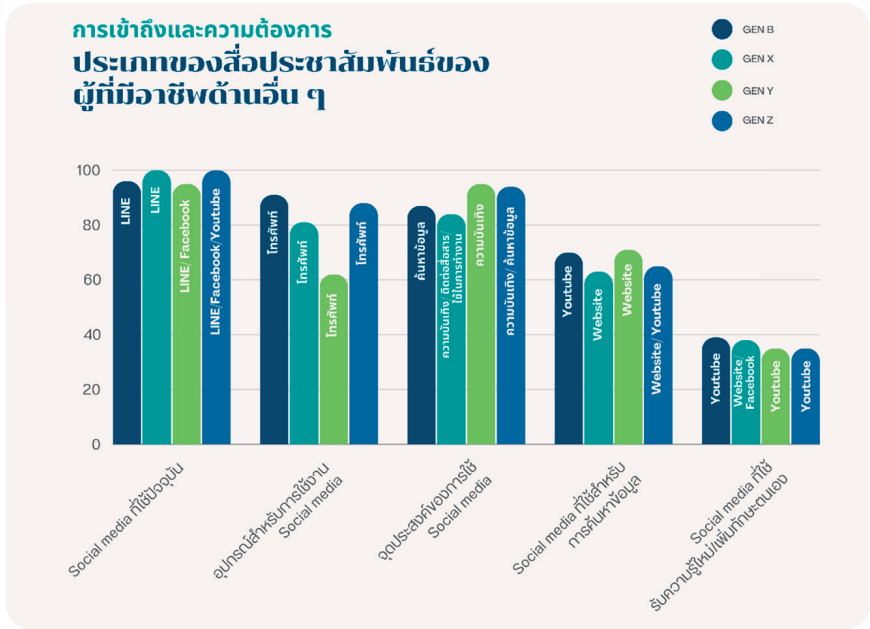
Gen X เลือกใช้งาน Facebook สูงสุด ผ่านโทรศัพท์มือถือ โดยส่วนใหญ่ใช้งานเพื่ออัปเดตข้อมูลและรับข่าวสาร ทั้งนี้ Gen X นิยมค้นหาข้อมูลผ่าน Website และรับความรู้ใหม่หรือเพิ่มทักษะตนเองด้วยการใช้ Facebook เช่นเดียวกับ Gen B

Gen Y นิยมใช้ LINE โดยอุปกรณ์ที่ใช้มากที่สุด คือ โทรศัพท์มือถือ เพื่ออัปเดตข้อมูลและรับข่าวสาร แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า Gen Y นิยมใช้ทั้ง Website และ Facebook เพื่อค้นหาข้อมูล และนิยมรับความรู้ใหม่หรือเพิ่มทักษะตนเองผ่านการใช้งาน Facebook เช่นเดียวกับ Gen X และ Gen B

Gen Z มีความนิยมในการใช้งาน Instagram มากที่สุด โดยมีการใช้ Social media ผ่านโทรศัพท์มือถือเพื่อความบันเทิง และนิยมค้นหาข้อมูลผ่าน Website แต่รับความรู้ใหม่และเพิ่มทักษะตนเองผ่าน Facebook เช่นเดียวกับช่วงอายุอื่น ๆ

การศึกษาการเข้าถึงและความต้องการประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ของผู้ที่มีอาชีพด้านอื่น ๆ

Gen B เลือกใช้งาน LINE มากที่สุด และอุปกรณ์ที่ถูกเลือกเป็นอันดับแรกมากที่สุดคือโทรศัพท์มือถือ โดยมีการใช้ Youtube เพื่อสืบค้นข้อมูล รับความรู้ใหม่ และพัฒนาทักษะตนเอง

Gen X เลือกใช้ LINE เป็นอันดับแรก โดยอุปกรณ์ที่ใช้คือโทรศัพท์มือถือ เพื่อความบันเทิง ติดต่อสื่อสาร และใช้ในการทำงาน ส่วนใหญ่สืบค้นข้อมูลผ่าน Website และรับความรู้ใหม่ รวมถึงฝึกทักษะตนเองผ่านทางทั้งในช่องทาง Website และ Facebook

Gen Y ส่วนใหญ่เลือกใช้ LINE และ Facebook เป็นอันดับแรก และใช้งานผ่านโทรศัพท์มากที่สุด โดยมีจุดประสงค์ของการใช้ Social media เพื่อความบันเทิง มีการค้นหาข้อมูลผ่าน Website เช่นเดียวกับ Gen X โดย Gen Y และเลือกรับความรู้ใหม่ และพัฒนาทักษะตนเองผ่าน Youtube เช่นเดียวกับ Gen B

Gen Z ส่วนใหญ่มีความหลากหลายในการใช้งาน Social media ทั้งการใช้งานผ่าน LINE Facebook และ Youtube มีการใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือมากที่สุดเช่นเดียวกับช่วงวัยอื่น ๆ ซึ่งจุดประสงค์ส่วนใหญ่ คือ เพื่อความบันเทิงและค้นหาข้อมูล ทั้งนี้ช่องทางในการสืบค้นข้อมูลส่วนใหญ่ คือ Website และ Youtube โดยคนในช่วงวัยนี้เลือกรับความรู้ใหม่และพัฒนาทักษะตนเองผ่าน Youtube เช่นเดียวกับ Gen B และ Y

นอกจากนี้ จากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าถึงสื่อเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายที่มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและที่มีอาชีพอื่น ๆ พบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรดำเนินการเรื่อง

➤ เพิ่มการประชาสัมพันธ์/การสื่อสารประเด็นระบบนิเวศการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นโดยปรับตัวเนื้อหาให้เข้าใจและเข้าถึงได้ง่าย พัฒนาเป็นรูปแบบของสื่อที่น่าสนใจ และกระจายให้เข้าถึงคนจำนวนมาก

➤ เปิดพื้นที่ให้ได้แลกเปลี่ยน พูดคุย แสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ได้เป็นส่วนหนึ่งของการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

➤ พัฒนารูปแบบของสื่อ องค์กรประกอบของสื่อ และเลือกช่องทางในการสื่อสารให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการรับสื่อของคนในแต่ละช่วงวัย

➤ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ควรปรับเนื้อหาการนำเสนอเรื่องระบบนิเวศการเรียนรู้ให้มีความเข้าใจง่ายลดความเป็นวิชาการ เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้อย่างหลากหลาย จะได้มีความรู้ความเข้าใจไม่จำกัดเฉพาะคนที่ทำงานในกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาโดยตรงเท่านั้น

บรรณานุกรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand). สืบค้น 11 เมษายน 2567 จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1651-file.pdf>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). รายงานการศึกษา รูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 นนทบุรี บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). รายงานการศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 สมุทรปราการ : บริษัท เอส.บี เค การพิมพ์ จำกัด

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายอรรถพล สังขวาสี
นายนิติ นาชิต
นายธฤติ ประสานสอน
นายภูมิพัทธ์ เรืองแหล่
นางประวีณา อัสโย

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐาน
การศึกษาและพัฒนาระยะเรียนรู้

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวกรกมล จึงสำราญ

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบาย
ด้านการมีส่วนร่วมและ
การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

นางสาวทัศนวัลย์ เนียมบุบผา

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

นางสาววรรณ์ภรณ์ คุณเวช

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวสิริกานต์ แก้วคงทอง

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวจุฑามาส ตั้งจิตบำรุง

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นายศัพทสร ทองดี

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวเฉลิมพร ปัญจาสุธารส

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวศศิพิสุทธิ์ แต่เจริญ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

บรรณาธิการ

นางสาวกรกมล จึงสำราญ

นางสาวสิริกานต์ แก้วคงทอง

นางสาวเฉลิมพร ปัญจาสุธารส

นางสาวศศิพิสุทธิ์ แต่เจริญ

NOTE

Handwriting practice area with 20 horizontal wavy blue lines.

NOTE

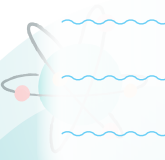
Handwriting practice area consisting of 20 horizontal blue wavy lines.

NOTE

Handwriting practice area with 20 horizontal wavy blue lines.

NOTE

Handwriting practice area consisting of 20 horizontal blue wavy lines.

NOTE

Handwriting practice area consisting of 20 horizontal blue wavy lines.

NOTE

Handwriting practice area consisting of 20 horizontal blue wavy lines.

NOTE

Handwriting practice area with 20 horizontal wavy blue lines.

NOTE

Handwriting practice area consisting of 20 horizontal blue wavy lines.

NOTE

Handwriting practice area with 20 horizontal blue wavy lines.

NOTE

Handwriting practice area consisting of 20 horizontal wavy blue lines.

NOTE

Handwriting practice area consisting of 20 horizontal blue wavy lines.

How to การสร้าง ระบบนิเวศ การเรียนรู้

เพื่อการจัดการศึกษาสำหรับโลกยุคใหม่

How to การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้
เพื่อการจัดการศึกษาสำหรับโลกยุคใหม่

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ : 0 2668 7123 ต่อ 2522
โทรสาร : 0 2243 1129
เว็บไซต์ : www.onec.go.th